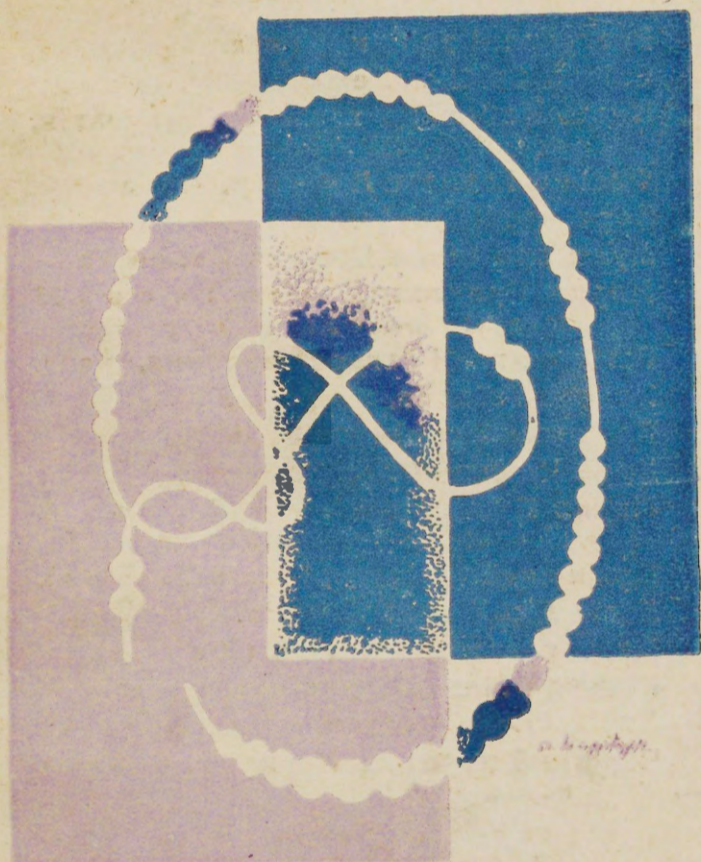

В. ПАЧОВСЬКИЙ
РОЗСИПАНІ
ПЕРЛИ

1933

ВИДАВНИЦТВО: КРАСА І СИЛА

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ

РОЗСИПАНІ ПЕРЛИ

ТРЕТЄ ВИДАННЯ

ПЕРЕМИШЛЬ
Накладом А. Яцкова
1933

З ДРУКАРНІ КНОЛЄРА І СИНА В ПЕРЕМИШЛІ.

Видавництво „КРАСА І СИЛА“ задумує видавати твори красноґо письменства, які маюють постійну вартість для національної культури.

Перше число — це „Розсипані перли“ В. Пачовського. Друге — нова збірка того самого автора під заголовком: „Розгублені звізди“.

Збірку „Розсипані перли“, в першому виданні привітав І. Франко в Літ. Наук. Вістнику ось якою оцінкою поета:

„В. Пачовський справдішній талант. Поетія пливе у нього натурально, несилована, як найпростіший вислов його чуття. В Пачовськiм виявляється неабиякий майстер нашого слова, правдивий талановитий поет, що незвичайно глибоко вслухався в мельодію нашої народної пісні і нашої мови, що володіє технікою вірша як мало хто у нас і вміє за одним дотиком порушити в душі симпатичні струни, збудити пожаданий настрій і видержати його до кінця.

Признання належиться його талантови, що він і найпростійші, найтривіальніші річі вміє висловити поетично, нешабльоново, вміє змалювати, свіжими, рідко де позиченими красками. Ані сліду якихсь мовних штучок, метафор, образових речень, а тільки простісінький, протоколярний переповід вражіннь, навіть у тім самім безладі, з тими повтореннями, які так відповідають хвилюванню молоді уяви, злегка порушеної вирома ледви зародженого чуття.

Від цілої збірки віє молодістю, тим щасливим віком, коли в очах немов розлитий рожевий пігмент, коли думка сковзається по поверхні життя, хвилові зморщкі на чолі швидко вигладжуються, а сердечні і всякі інші рани швидко гояться й заживають безслідно.

Людина, якої моральне „я“ рисують нам вірші Пачовського, бачить суть і значіння життя в однім — у любови.

Фізіономія поета симпатична, без тіни якогось комедіанства, без претенсій на теніальність, яка часто являється у молодих поетів“.

Скорше жар в землі застине,
Скорше висхне сине море,
Скорше згасне сонце ясне —
Як любов на світі згине,
Наше щастя, наше горе!

РОЗСИПАНІ ПЕРЛИ

Нанизав я ожерелле
З чистих перлів серед сліз
І приніс тобі, Ольдзюню,
На весні тобі приніс —
Тай поклав тобі на груди
Тії перли серед сліз!

А ти, Дзюню, розірвала
І жбурнула до землі —
Мої перли покотились
По помості гей по шклі...
Мої перли, мої сльози
Розсипались по землі!

Де розсипались ті перли,
Незабудьки поросли,
Незабудьки посходили,
Синім цвітом зацвіли
Та всі стежки, всі доріжки
Коло Дзюні поросли.

Тай їх топче моя Дзюня,
А топтати їй не жаль,
Бо кому їх жаль топтати,
Той пігнав світами в даль —
Йому пісні полишились
Тай на Дзюню вічний жаль!...

Вічно весни повертають,
В гаю маї розцвітають,
Як загіє сонця луч —
Буявіє жито яре,
По-під небо, по-над хмари
Грає журавлиний ключ.

І кого весна цілує,
Личко рожами малює,
Тому блиснуть перли з уст;
А кому весна минула,
З журавлями не вернула.
Тому ринуть сльози з віч.

Та всім в серці грають струни,
Бо весна в нім гарфу труне,
Очі шлються у безкрай:
Всі з надією одною,
Всі з відвічною тугою
Ждуть і ждуть на щасте-рай...

Як зазуля весну чує,
Сяде, паде тай закує,
Смійся, сонце; вітре, вій!

З вишні гукне листя яре —
А як дощик рине з хмари,
То веселка блисне в ній!

Стрілять цвіти серед руни,
В нашім серці грають струни,
Нам співає соловій.

Все цвітисте! все зелене!
Смійся, любочко, до мене!
Сльози котяться з-під вій...

Нам, що любимось весною,
Сяє цілий світ красою
В сонцю щастя, в небі мрій!

Вярім лісі від доріжки
Я зустрів три орішки,
Три орішки в орішині —
Та всі розкотилися ;
Приманчиві три дівчині
Не мені судилися !

Приманчиві три дівчині
Як згадаю, хочби й нині —
То і нині ще журюся :
Не судилися мені —
Ні Гануся, ні Маруся,
Ні Олюся навіть ні !

Ні чорнява гейби галка,
Ні рожева як русалка,
Ані тая білявенька,
Мов лелія на весні ;
Сама яра молоденька —
Щастя людям, не мені !

Перша мене покохала,
Друга мене поважала,
Третя мною гордувала,
Як сосна ялиною —
Гордувала, обв'язала
Серденько терниною.

Першу кохав три неділі,
Другу місяці три цілі,
А третюю аж три літа
Аж три літа обожав,
Аж три літа без привіта
Слідки в сльозах цілував.

Перша з другим заручена,
Друга ходить засмучена,
До третьої свати шлються
Свати людські, не мої,
Свати шлються, хлопці б'ються,
Візьмуть скарби не свої!

Забув галку уродливу
І русалку задумчиву,
А лелії не забуду,
Бо і доси не забув;
Доки жити в світі буду
Не забуду, деб ні був!

Спомяну собі, як нині,
Як я стрівув в орішині
Від доріжки три орішки,
А всі розкотилися —
На три стежки три доріжки
Ріжно поточилися.

Пташка пташку доганяє
Бистрим летом вилітає,
Срібним крилом крає хмару,
Злотим дзюбком кличе пару:
Люба, любиш цвіт?

Лучі сонця засміялись,
Як ті пташки доганялись
Доганялись, допотіли,
В сонцю срібно меркотіли,
Крильми граючись!

Поки пташки крильми гралась,
То не піря розсипались,
Тільки зорі проміністі,
Тільки сльози посріблисті
Понад рожами!

Так як пташки крильми бились,
То не піря розронились,
А хрусталі краскомінні,
Гіркі сльози поломінні,
Чорнобривцями!

А як вітер їх розвіяв,
То не пірячко розсіяв,
Тільки перли поточисті,
Тільки сльози, тільки чисті
Цвітом-незабудь!

Як ми, Дзюню, спізнавались,
Сухі дуби розвивались,
Соловії розспівались...
Радосте моя!

Як любитись перестали,
Однолітки повсихали,
Чорні круки верещали...
Жалосте моя!

Ой маю-ж я жаль глибокий,
Маю, Дзюню, жаль!
Шлях далекий, світ широкий,
Є де дітись, де минутись,
А ми мусим все стрінутись —
І знов мені жаль...

Вчора на забаві гучно
Банда гримнула —
Я на салю йшов бундючно,
Гості гралися рядами,
А я глянув поміж дами:
Зірка блимнула!

Ти сміялась приманчиво,
Ти сміялася,
Приманила хлопців живо,
Щебетала щось утішно.
Так утішно, так розкішно
Забавлялася!

Я витався з твоїм братом
І витаючись,
Щось балакав з твоїм татом,
А зглядався все на тебе,
Як ти тягнеш чернь до себе,
Усміхаючись.

Очарований вдивлявся,
Очарований!
Хоч до Тебе я аж рвався
Та мовчав, не приступав я,
Щоб забави не змішав я
Засумований!

Бо я маю жаль глибокий,
Маю, Дзюню, жаль!
Ідеале мій високий,
Чи та згряя, що так бавить,
Так високо тебе ставить,
Як той кому жаль?

Б А Л Ї.

Шум-гульня не затихала,
Шумки гучно банда грала,
Поміст гнувся, трясся склеп —
Одна мамця з крісла встала,
Таткови на ухо шеп:

„Чо, татунцю, йдеш так живо?
Та всі з нею бавляться —
Може то для неї жниво,
Всі балакають вічливо —
Дуже всі цікавляться!“...

— Час вже мамцю, йти до дому.
Ну, дитинко, пізно є! —
І дитинка знов по свому
Мені, „дурневи одному“
Тільки болю завдає!

Всіх вічливо попращала,
Всіх манила не на жарт —
Тільки дурня мов не знала,
За весь балъ щось раз сказала,
Що їй подумати не варт!

Всі кланялися галянтно.
На устах всі мали жаль,
Відвели їх елегантно
В гардеробу і шикантно
Повернули знов на балъ.

Тільки дурень не клонився,
Не ішов за ними в слід,
А з дороги їм вступився,
Вслід за ними подивився —
Затис зуби і поблід!

Всі, вернувши, засміялись:
„Знов берем її на бас,
Дівці клепки обірвались,
Мислить: всі ми закохались...
Не пошиєш в дурні нас“!

Тільки дурень не сміявся,
Змірив оком згідно всіх —
Вийшов і не попрощався,
Аж у сінях зреготився...
Ох, який-то дикий сміх!

У каритку вже сідала,
Хто дивився, не вважала,
Кому бризла струя сліз.
Бо там банда шумки грала —
Танець шумно нісся, ніс!

І знов я в тебе в гостях дома
На лишенько своє!
Палає серце, як солома,
Бо знов той глум, той гордий сміх;
То з мене, з мене при усіх
Сміється „щастечко мое“!

Сиджу між гостями в покою
Без тьми — все одно лишень:
Де ти, що ти і хто з тобою —
За кожний погляд, рух і сміх
До інших я — убо усіх!
Дуй, вітре, дуй, роздуй огонь!...

Мовчу в розмові мов заклятий
І пю вино, без тьми пю —
Чей угашу той біль завзятий,
Така зневіра, одур, сум,
Розпука — мутиться мій ум!
Заллю пожар, чи не заллю?

Бо в грудях чистая содома,
Мій зойк до неба дістає!
Там блис пожар, горить солома,
Тріщать повали, буха дим
Валиться з лоскотом грімким
Нещасне серденько мое!

Дивлюсь без тям мимовільно
У зеркало — се я не я,
Се труп мій глянув божевільно,
Лице бліде, іскриться зір,
Упира з гробу вирив звір —
Не звір, ні — Дзюначка моя!

* * *

Тиха нічка. Всі заснули,
Я не можу вснути!
Тесля струже за стіною:
Чих! чих! і чих! в покою
Серед глуші чути...

Мені сумно, дуже сумно,
Дзюню, мені сумно!...
Тиха нічка — все минуло.
Я засну, бо все заснуло —
Тесля теше трумно...

Моя Дзюню, моя роже,
Ти забудеш мене може,
Ти забудеш, а я ні —
Візьме хтось тебе за жінку
В ярім вінку із барвінку,
Що-ж останеться мені?

Я полину у чужину,
На чужині марно згину —
А не згину, вістку дай!
Дрібне листе про весілля,
Чи він дасть, чи ні, дозвілля,
Шли мені в далекий край.

А я, Дзюню, моє сонце,
Пішлю тобі волоконце
З далекої сторони,
Волоконце злотов шите,
А сліз перлами покрите,
Не питай, чиї вони!

А я, Дзюню, мій ти раю,
Всохлі пвіти позбираю,
Що їх дала ти мені,
Що ти дала, повязала
І до серденька припняла
Ще колись там — на весні!

Через гори через доли,
Понесу їх в чисте поле,
Понесу в широкий світ —
І по світі їх розсію,
З буйним вітром їх розвію,
Щастя хай загине слід!

Моя Дзюню, моя зоре,
Мое щастя, моє горе,
Моя мріє на весні,
Я любив тебе так ревню,
Ти забудеш мене певно,
Ти забудеш, а я ні!

Чорна тінь, закривши очі,
В саду ходить серед ночі.
Півні піють, далі ходять —
Моя мама йде, підходить:
„Ти чого не спиш?

Чого думку все думаєш?
Все сумуєш, все співаєш,
Васильюню мій!
Сину мій найменший, сину
Розповідж-но, розкажи-но
Смуток, сину, свій!“

Мама руки простягнула,
А тінь чорна задрігнула
І на груди мамі впала
Тай у голос заридала:
Мамо, Дзюня, жаль!

Як шойно шойно зазоріє,
А вже мій ангелик летить,
В повіттю крилечками мріє,
На синім небі рожевіє —
В руці мій кошичок держить.

І пролітає крізь віконце
Тай заглядає, чи ти спиш —
І відкриває волоконце,
Так що не чуєш, моє сонце,
Що ти відкрита ним лежиш.

А він із кошичка виймає
Голубі цвіти-незабудь
І хукає і огріває
І у: Василько їх складає
На гафтах, де фидлює грудь...

І знов накинє волоконце,
Що ти не чуєш, так якось —
І знов втікає крізь віконце,
А ти смієшся, моє сонце,
Крізь сон, бо сниться тобі щось!

Ой вже Галя, моя Галя,
Моя любка, моя краля
Там віконце відчиняє,
Тай на мене вже чекає,
Вже чекає, гей!

А у Галі, в тої Галі
Уста красні, очі карі,
Очі карі, личка ярі,
Личка ярі, гей!

Така гожа коби рожа,
Як тополя серед поля,
А в румянцю така сила,
Що всі цвіти погасила,
Погасила, гей!

А все щойно зійде сонце,
Я крадуся крізь віконце,
Де спить Галя в білім ліжку.
В білім ліжку у негліжку,
У негліжку гей!

— Не стидайся мене, Галю,
В мене серце як з кристалю.
Не виведу тебе в поле,
Зілле пахне, рожа коле,
Рожа коле, гей!

Тай вже Галя не боронить
Очка ручкою заслонить,
Ой заслонить, як дитина,
Сама стане як калина,
Як калина, гей!

Рум'яніє личко Галі,
Дишуть груди-горносталі —
Кілько хочу, то цілую,
Аж цілую обцілую,
Обцілую, гей!

Ой цілую, поки сонце
Не загляне у віконце —
Як загляне, тре тікати,
Чорт старих товче вставати,
Тре тікати, гей!

Ой розвіялись мені
Ті падії, на весні
Так леліяні,
Тай доріжки розійшлись,
Нами мріяні колись
Нами мріяні!

В тебе на устах ще сміх,
Позолочений горіх,
Ще не тиканий!
В мене вже життя не цвіт,
Я іду в широкий світ
В бій покликаний.

Або верну, або ні,
Ти другому, не мені
Вже судилася;
Як полинеш попри нім,
Хоть згадай колись, у кім
Ти любилася.

Забудь мене, мене забудь!
Що нам колись жевріла грудь,
Що серце рвалося колись —
Ми розійшлись!

Ми мали сльози ув очах,
Та ми ішли на ріжний шлях,
Я плакав з горя, але ти
З щасливости!

Тобі кувала на весні,
Зазуля а мені, мені
Вороння кракало сумне —
Забудь мене!

* * *

Скрізь весело труби трублять;
Всі дівчата мене люблять,
Я їх не займаю;
Одна трубка сумно трубить;
Та одна мене не любить,
Котру я кохаю!

Ой я маю вже надію,
Що біль серця геть розвію,
Геть розвію тай розсію,
З буйним вітром пущу тугу,
Бо найшов я любку другу,
Жалосте моя!

Ой не любка то, а мрія —
Така чиста, як лелія,
Називається Марія
Тай від Дзюні привітнійша,
Привітнійша тай милійша,
Жалосте моя!

А як в парі з нею буду,
Може Дзюню я забуду,
Може серце розлелію
Як шалвію я розвію,
А ту руту там засію,
Жалосте моя!

Сійся руто, засівайся!
Серце, в тугу не вдавайся —
Я лелію вже надію,
Ой надію на Марію,
А шалвію геть розвію,
Жалосте моя!

Сідаймо на човен обоє,
Шаліє буря — хай шаліє;
Ми не злякаємось ві двос.
Хай фили стогне, бовваніє,
Хай море грає, вітер віє...
Я керми не попущу з рук—
Не бійся ворогів, ні мук!

Хай море грає і клекоче,
Хай туча гряде в небосхилі,
Хай бовван суне нам на очі,
Хай грім за громом бе об фили,
Бурун розтріска човен в скелі —
Здійму тебе під рев живел
На крилах бурі як орел!

Склони головоньку на груди
І руку дай мені спокійно! —
Хоч цілий світ шуміти буде
Понуро, злюшо, безнадійно,
Обсипле в журби душу рійно —
Озвіздать зорі мені чуб,
Бо в серці грає гомін труб!

Столиця гей те море грала,
Де ми зійшлися в парі —
Не видів я, бо ти засяла,
Як сонце в темній хмарі.

Не видів світу тай не видів
Краси твоєї, крале, —
Бо зір мій в лучах ясних нидів,
Що з віч тобі сняли.

Боявся глянути у вічи,
Щоб не осліп на віки —
Як очі підняла на стрічи,
То я примкнув повіки!

Твої великі чорні очі
Жарілись як брилянти —
З жагучих слів уста дівочі
Зледілись в амаранти.

Аж дала руку на прощання
Не стало слів ні мисли —
Зєднало очі нам мовчання,
Обоім сльози блисли...

За обі руки ми злучились,
Як зерня ув орісі —
І в поцілунках голубились
Як голуби на стрісі...

В твоїх обіймах я полину
На світа край!..
Твій стан рамам своїм обкину
І землю сплакану покину,
Що тяжко бореться за рай.

Розпущу крила і з тобою
Полину аж до зір —
Над хмари бистрою стрілою,
А сльози лишу за собою
Всім ворогам на перекір!

На них я гордо подивлюся,
Розкішно, як мотиль
У цвіт, в уста твої впилюся
І медом любости уплюся
За тих коротких кілька хвиль!...

Стрінув я у твоїм домі
Твого любка, чорна паво,
А він кидав грім по грімі,
В моє серце бив лукаво
В кривім танцю до вінця.

В вир я з зависти попався,
Розпалив тебе очима —
Він поїхав — я остався,
Ти як зява херувима
В кривім танцю без кінця!

Обняла мене руками
Тай до груди пригортала
І, цілуючи без тям:
Будь Васильку мій! — шептала
В кривім танцю до вінця.

Я шептав тобі на ухо,
Що тебе я не забуду —
Горе в серці стогне глухо:
Чи я слову вірний буду
В кривім танцю без кінця?

Ой чи буду, чи не буду
Йти з Марусею до шлюбу —
Тої ласки не забуду,
Що відбив в нелюба люблю,
В кривім танцю до вінця!

Звалився дуб, ялиця впала —
Се буря перейшла!...
Марусю, правду ти сказала,
Се „іскра на соломі“ впала,
Спалила все нараз до тла.

І я упав і ти упала,
Я втратив честь, а ти талан!
Любов хвилила нас пірвала
У вир і в вирі тім зломала
Твоє життя, як гураган.

Хто розлучив тебе з коханцем,
А потім — кинув без чуття?!
Тепер реве чортівським танцем,
Сумління над страшним поганцем,
А сей страшний поганець — я!

Ти так витаєшся зі мною,
А очі в тебе так горять —
Немов душа горить палкою
Любовю чистою, святою,
Аж нерви всі мої дрожать.

Тим більше мук я відчуваю,
Що ти все брала не на жарт!
Коли тебе я зустрічаю,
Як Каїн той, геть утікаю —
Тебе діткнути — я не варт!

Ой житне колосся на лан поляглося,
А мому серцю так сумно —
Що було минуло, в туман розійшлося,
Я з болю хилюся у трумно !

Туман то не хмара, нахмариться хмара,
То й дощик на квіти порине;
А як з поговору розходиться пара,
В тій парі любов не загине !...

Ой як з поговору, не з чорної зради,
Жалю хоть на себе не буде —
А в тебе на мене є жаль без відради,
Він гонить за мною усюди !

Марусю, не кидай на мене каміннем,
Я чести такої не варта !
Знебувся я чести із чистим сумлінням,
Життя мого сплямлена карта !...

Так щож, я не винен, щось тягне нас, тягне,
Притягне й розтруне відразу...
Марусю, проклятий, хто любости прагне,
Жага її родить відразу !

Ой житне колосся на лан поляглося,
По полі туман покотився —
Кохання мое як туман розійшлося,
Кришталь же мій чести розбився !

І знов був я на забаві,
Чи на щасте, чи на горі?
Знов розбурхалось у серці
Спокійнісіньке море!

Ми з собою говорили
Два-три слова, решту очі —
Все те впало в моє серце
І знов море в нім клекоче!

Ой клекоче і фільює
Знов розбурхане море,
Бо знов був я на забаві,
Чи на щасте чи на горі?...

Як музика загреміла,
Пари вирували в шалі,
Ціла саля задудніла,
Ми поплили вколо салі —
Як усі: франсе!

Ми тихісінько кружляли,
Лиш лякери меркотіли,
Тільки руки нам дрожали,
Тільки шовки шелестіли —
В мовчанці усе!

Але очі як палали!
Як личка нам паленіли!
Як нам груди філювали!
Як серця нам стукотіли! —
Слів нема на се!..

Облаговій мене душею,
Ти чиста, ясна, біла —
А станеш піснею моєю,
Лелієчко несміла!

Я розповю у тобі вроду
І будеш промінити —
Як гай від сонця у погоду,
Одіта в пишноцвіти!

Я розцвіту тебе коханням
В троянду повнолисту
І будеш мліти раюванням
За сю любов пречисту!

І в ній розквітнеш вічно красна,
З пісень моїх, як мрія —
Все будеш чиста, біла, ясна,
Як райдужна сновія!

Як трублять музички на труби,
А гості виходять зі саль!
За ними виходить все любе,
За любим як плаче мій жаль!

За ними виходить Гануся
І ручку мені подає,
Клонюся, від жалю хилюся,
Що серце катує моє!

Колиж то розкаже Гануся,
Що не доказала мені?
Колиж то я з нею стрінуся —
Стрінуся, Ганусю, чи ні?...

Вже труби фінальні змовчали,
А в серцю ще плаче мій жаль;
Нащо ми стрінулися, крале
Нащо я ішов на той баль!?

Із дня на день я виглядаю
Картинки хоть від тебе!
На шлях виходжу і чекаю
І мисли вітром засилаю
Тай шлю листи від себе.

Ось віз почтарський на дорозі
Знов переїхав дурно,
Туман пішов по перелозі,
А я поплентався в тривозі
Назад до дому журно.

Чому ж так довго, так байдужно
Мовчить моя Гануся?...
Десь з другим сватається дружно,
А я так скнію осоружно,
Від вітру аж валюся!

Розцвилися вишні,
Розцвилися пишні
В садочку, — гей-гей!
Весна зеленіє,
Бо сонце вже гріє —
Вернувся вірей,
Вже ластівка шлеться,
Все скаче, сміється,
Всім личко сия,
Лиш я не сміюся —
Далеко Гануся,
Далеко моя!

Ой грають музики,
Розносяться крики
У танцю, — гей-гей!
Танцюють, гуляють,
Бо пари всі мають —
Той має і сей
Дівчину-рибчину,
Перлину-єдину
І в парі кружля,
Я з боку дивлюся —
Далеко Гануся,
Далеко моя!

Стріляють шампани,
Несуться пеанц
На пирі — гей-гей!
Чарками бренкочуть
І жити всі хочуть
Для красних ідей,
Дають собі руки
Йти разом на муки,
Хто пара чия —
З ким я подружуся? —
Далеко Гануся,
Далеко моя!

Я сам зі собою
Замкнувся в покою,
Замкнувся, — гей-гей!
Нема мене дома! —
Проч гості до грома,
Не люблю людей!
Заслоню віконце,
Хай в хату і сонце
Не гляне, бо я
Журюся, журюся —
Далеко Гануся,
Далеко моя!

Як вітер повіє, то я похилюся,
Як ти усміхнешся, то я поклонюся,
На груди схилюся, на грудях твоїх
Як хмара до сонця сміюся!

У тебе на грудях не яре колосся,
Не яре колосся, а круче волосся
Розсипалось геть аж до ніг,
Як жито на лан поляглося!

А я не росою колосся зливаю,
А круче лискуче волосся змиваю
В сльозах поцілунків своїх,
Ганусю, раю мій, раю!

Минувся баль, минувся баль,
Минулася забава,
Лиш серцю жаль, важка печаль,
І знов нова обава!

Ще кілька слів сказать хотів,
А ти вже відїжджаєш —
Стоїть сімя уся твоя,
В каритку вже сідаєш!

Коби я міг у ніг твоїх
Полинати з тобою,
Хоть стяжкою, повязкою
На мештику якою.

Хоть стяжкою, хоть пташкою
Летіти над тобою,
Мотильку мій, той усміх твій
Не верне супокою!

Ударив кінь копитом в рінь —
Поїхала Гануся!
Я руки склав тай заломав,
Як лоза вниз хилюся....

Знов журюся, ой журюся,
Від вітру валюся...
Куди гляну, подивлюся —
Що на думку не приходить,
Що із думки і не сходить,
Все Гануся тай Гануся!

Що Гануся знов казала
Тай не доказала...
Що сказала, що змовчала,
Що сказати не хотіла,
Не хотіла, чи не сміла,
Що очима домавляла.

Як музики нам заграли,
Ми в парі кружали...
Слова любі видітали!
Як музики зааніміли,
Ще нам серця стукотіли,
Ще нам груди філювали.

Хвиля щастя промайнула,
Забава минула —
А Гануся простягнула
Білу ручку на розстанне..
Цілувавби я, коханне,
Коли тітка з нами була!

Зашуміли густі лози,
Синє небо хмуриться;
Чую, чую через люди,
Що Гануся журиться.

Як Ганусі не журиться?
Родичі злукавили —
Тай з нелюбом заручили,
А мене відставили.

Білі ручки поламала,
Оченька виплакує,
Обтирається рукавцем,
А на все притакує.

Білі ручки поламала
До одного пальчика,
А не пише, а не вишле
Листу ні кавальчика!

Чого кричеш, гайворонне,
Летючи над оболонне —
Що коник підбився?
Чого плачеш без потреби,
Щоб я, Гандзю, через тебе
На смерть зажурився?

Чого плачеш, не забудеш?
Ти ще мій щаслива будеш,
А я — Бог те знає..
Подай ручку на розстаннє
І забудь мене, коханне,
Світ нас розганяє!

Подай ручку, тай долоню,
Я в далекий світ погоню,
Ти мене забудеш;
Не питай, чи я забуду,
Чи коли щасливий буду,
Ти щаслива будеш!

Смійся, Гандзю, з того болю,
Розлетяться круки в полю,
Що над нами звисли;
Що не вернеться ніколи,
Те забудеться поводи —
Що з очий, то й з мисли!

Твоя доля — раювати,
Моя доля — горювати —
То і розійдімся;
Ти зазулька, а я ворон,
Ми злетілись з ріжних сторін —
Ріжно розлетімся!

Вийдеш замож в добрі люди,
Людське щастя твоє буде,
А я десь подіюсь —
Шлях далекий, світ широкий,
Як розвієсь біль глибокий,
То і я розвіюсь!

На зеленій Буковині,
Дві дівчині — зорі дві,
Дві дівчинні, дві малині —
Вчарували мене нині,
Заманили обидві.

Ходжу з ними тай дивлюся:
Що раз більше йде таких!
До котрої-ж прихилися?
На котру не подивлюся —
Кожда є найкрасша з них!

Всі як рожі, як лелії,
Як брилянти блискають,
Всі як зорі золотії,
Всі як метеори тії
Жаром в очі прискають.

В чім дівчата ті купались,
В чім вони купалися,
Що на зорі всі придалися?...
Чи не зорі обірвалися
Тай порозсипалися?!...

Віяв вітер долиною,
Затремтіло перце —
Я стрінувся з дівчиною,
Задрожало серце.

Стало пірячко летіти,
Серденько щеміти —
Як ми стали жебоніти,
Як маленькі діти!

Жебоніли, не счулися,
Як мамця зібрались —
І нащо ми стрінулися,
Як не цілувались?

Перце з вітром вилітало,
Поки не опало —
Серце бити перестало,
Як тебе не стало.

Тільки шляхи курилися,
Курилися курно —
Карі очі дивилися
За сивими дурно!...

ПОВІТРУЛЯ

Срібна річка в сонцю грає,
Синьо веться, золотом сяє —
Рибки скачуть плесом филь; —
Гей ті рибки під водою
Ми любуємся ігрою
В блиску сонця, в зміні хвиль,

Наші мрії як сновії,
Наші думи як борвії
Повні чару і краси —
Бо одна у нас уroda,
Перемінна як погода
Сонця, вітру і роси!

Ми вродились під одною
В однім місяці звіздою,
Що змінчива як пустій —
Наше серце як з кришталю
Грою міниться в опалю
Від красок і дум і мрій!

Злетиш крильми з чаром скуски —
Як дві рибки срібнолускі
Мусим гратися в любов;

Мусим палко обійматись,
Цілуватись, розлучатись,
Як нам каже кість і кров!

Як упоїмось собою,
Очі рвуться за красою
Туги, ласки і жаги —
Ломим вірність для розради,
Біль розлуки, кривду зради
Зносим легко, як боги!

Так зложім про себе згоду:
Маймо волю на пригоду,
Що нам щастя подає —
А зійдемя — пожартуєм,
Знов себе ми обцілуєм,
Ерато нам в струни бє!

Я стрінув знов кохання
Життем оплачене,
Прокляте безталанне
І щасте втрачене.

Столиця грала в шумі,
Клеочучи в юрбі,
А я в своїй задумі
Між нею йшов собі.

Іде моя Ольдзюня,
До мамці каже щось —
Вже не така красуня,
Та люба все чогось!

Я повитав уклоном
І скоро їх минув,
А в серденьку проклоном
Важким я проклянув.

Бо серце задрігнуло,
І заскимв мій жаль,
Та щось мене тягнуло
Я кинув очі в даль:

Ішли, ішли юрбою
І слід їх в ній пропав,
А жаль мій надімною
Знов руки заломав.

Дзюню, світ чужий для мене,
Ти одна мені своя,
Хоч ти все чужа для мене,
Як чужий для світа я!

Я любив тебе єдину,
Ой любив я, а ти ні!
Рій дівчат, куди прилину,
Бачить сонце у мені.

А я в тобі бачив сонце
І відтрунув цілий світ —
Дурень той, що у віконци
Бачить сонце, більше ніт!

Дурень той в одному цвіті
Бачив рай і не найшов —
А відтрунув се у світі,
За чим світ весь перейшов.

Дурень той зимніські очі
Так горячо полюбив,
А іскристий зір дівочий
Лиш словами одурив...

Дурень серце дав горяче,
Там де вічний лід найшов —
А тепер той дурень плаче,
Що світ зимний на любов!

Я стрівув знов забуту —
Забуту, незабуту
Перлину перших мрій;
Знов плачу і журюся —
Журюся і сміюся,
Ольдзюню, жалю мій!

І ти така приступна!
Приступна, неприступна
Ольдзюню, що се є?...
Хто хоче, най повірить —
Най вірить, аж не змірить,
Як серденько мое!

І ти уже негорда! —
Негорда, Дзюню горда,
Ти ручку подаєш,
Смієшся так вічливо —
Вічливо, заманчиво
Прихильність удаєш!

І ти мене пізнала! —
Пізнала, а не знала,
Як я котився в низ;
Тепер як я піднявся —
Піднявся, не подався,
Ты пізнаєш мій рис?

Та перше ані мови —
Ні мови, ні відмови,
За горда ти була, —
Не то щоб засміялась,
Сміялась. розмовлялась,
Рученьку подала.

Так щож, мій жаль до тебе —
До тебе, не до тебе,
Від тебе відпиха
Мене узад насильно,
Насильно і безсильно
Сміюся: ха-ха-ха!...

Сміюся я і плачу —
І плачу, не проплачу
Перлину перших мрій,
До нині ще єдину —
Єдину до загину,
Ольдзюню, жалю мій!

На дворі вітер дув холодний
І ніч зближалася глуха —
Я плакав змучений, голодний
І вслухувався в вітру шум,
В нім чув я гордий любки глум:
„Ти любиш дуже?... Ха-ха-ха!...“

Минулися дні мук і кари
І ніч минулася глуха,
З яру піднявся я під хмари —
Аж чую, любко, голос твій:
„Люблю тебе, соколе мій!“
Та я сміюся: ха-ха-ха!...

Чи се на яві, чи у сні?
Приходиш, кажеш: „так“! мені,
А срібний сміх в устах твоїх,
Що шлються, рвуться до моїх... —

Я пригорнув рамам твій бюст
І ткнувся тих рожевих уст,
А сльози ринули з-під вій:
Я, Дзюню, твій, на віки твій!

Я більше вимовить не міг —
Все згасло на устах моїх,
Лиш ревні сльози плили з віч...
Аж я жахнувся — темна ніч!...

Осіння ніч! — тебе нема,
Кімнатка зимна і німа,
З цвинтару чути шум беріз,
А в мене в оці повно сліз...

Саля в цьвіті, хата в зіллю.
Банда грає на весіллю,
Я за дружбу — хто за дружку?..
Хто за дружку, подай ручку —
Китицю я дам за те!
Чуд, не дружка, ані слова..
Нащо слова, нащо мова?
Хоч і мамця за плечима.
Розмовляємся очима —
Грудь хвилює в декольте!

Банда грає ідеально,
Всі танцюють капітально,
Всі уклони разом шлються,
Сукні вються, фраки гнуться.
Елегантний лянсіє!
Дружка у лелійнім строю
Vis-a-vis в каре зі мною,
Стисну ручку, як стрінуся
І гальянтно поклонюся —
Все навзаїм віддає!

Ой щебечуть соловії,
Розвиваються лелії,
Цвіти сипляться з вишень ;
Пара голубів гуркоче,
Наче слухати не хоче
Соловейкових пісень.

Ой гуркоче, буркочає,
Одно друге обіймає -
Обсипає з гілля цвіт,
І цілується з собою,
Сад жемчужиться росою -
Усміхається весь світ!...

Сад жемчужиться росою,
Як я ходжу із тобою
Попід ручку ніч і день -
Нам щебечуть соловії,
Розвиваються лелії,
Цвіти сипляться з вишень!...

Ой нависли мої мисли,
Як ті хмари на весні,
Напиши-но що, дівчино,
Напиши-но що мені!

Коби крила, Стефцю мила,
Я летівби геть що день
До схід-сонця край віконця
Заспівати всіх пісень!

Ми з собою в тім покою
В тихий вечір обнялись,
А уранці в тій альтанці
З поцілунком розійшлись.

А той коник, той вороник
Коло почти ржав і ржав,
Як я руку на розлуку
Коло мамці подавав.

Трубка грала, пошта гнала
Я махав капелюхом,
А ти, сонце, крізь віконце
Усміхнулась золотом.

Напиши-но знов, дівчино,
Чи ще тужиш по мені,
Бо нависли мої мисли,
Як ті хмари на весні!...

І знов був я на забаві.
Дуже добре бавився —
Аж не годен розказати,
Кісткою задавився...

Смерком з родичами любки
В предпокою я сидів
І балакав про погоду —
Чогож більше я хотів?...

Любку я хотів забавить?
Та ся любочка моя
Бавилася дуже добре,
Ліпше трошечки, ніж я!

Із сальону чув я шепти,
Але слів я не збагнув —
А там довго з нею, тільки
З нею „нарічений“ був!

Мій коник вороник жене і дзвінками
Здалека вже любочці дзвонить,
Хтось дзвонить за нами, хтось іде за нами,
Хтось гонить за нами, хтось гонить!...

Мій коник вороник заржав, а за нами
Ті коні зловіщо заржали —
Полями, дугами, ярами, лісами,
Іржання ті сумно лунали.

Мій коник вороник недобре віщує,
Заржав і копитами грає,
Він чув через коні, він знає, він чує,
Він знає, хто нас доганяє!...

Мій коник вороник дзвіночками рванув
І в чваль! — тільки поле стугонить...
Земла задудніла за нами — я глянув:
Зі сватом супірник мій гонить!...

Чую в хаті: він приїхав!
Він приїхав! — всі кричать,
Моя любочка кохана
Нову сукню хтіла брать.

Та часу уже не стало:
Двері відчинив панок,
Перше всунувся животик
В злотий спиятий ланцюшок.

Потім жовтий черевичок,
А вкінці туловище
Із товстою головою —
Черти трошка знати ще...

Лису голову рудаву
Перед всіми покланяв,
А мою, мою кохану
В ручку слизько цілував!...

Ой ти, смішку, смійся, смій!
Сонна мрія усміх твій,
Сонна мрієчка;
Ти невинна ще така,
Як лелієчка яка,
Як лелієчка!

Чи ти будеш все життя
Реготатися, дитя,
Тими перлами?
Чи все будеш псути хліб,
Кульочками тріп! тріп!
Ніби зернами?

Чи все будеш мене ти
Цілувати з пустоти
Тими рожами?
Люди щастя заберуть,
Свободу твою скують
Оборожами!...

І те щастє перейде
Тай не будеш знати, де,
Де поділося!...
Бога запитай, чому, —
Ціль життя сповито в тьму,
Щоб вертілося!

Як мине дитячий рай,
Круті гори повертай —
Перевернуться! —
Крил у пташки позичай,
Літа свої завертай —
Вже не вернуться!...

* * *

Я не голуб сизокрилий,
Ти не білая голубка,
Ми з собою голубились —
Я як любчик, ти як любка!

А твоя мала сестричка,
То не сокіл ізза хмари —
А вона нас налякала,
Як дивилась зза котари. —

Знов Гануся тай Гануся!
Ой Ганусю, моя зірко,
Знов ми стрінулись нечаяно
І знов серце плаче гірко!

Ми розсталися на віки,
Ми про себе позабули —
Та зійшлися на забаві,
Знов серця нам спалахнули!

На забаві банда грала,
Вальса йшли ми цілу туру —
Я схилився і на ушко
Знов шептав тобі всю журу:

— Та я муру головою
Не пробю, бо шкода труду;
Хоч нас люди розлучили,
Та тебе я не забуду!

А ти мені зреготала:
„Ви гадаєте собі, що
Ви тим бавите дансерку —
Шкода труду, тай навіщо?“

Ти казала і сміялась,
Кілько болю, кілько грози!
Ти сказала в сльозах майже,
А сміялася крізь сльози!...

Мою любов люди взяли,
Люди поангажували,
Навіть любий лянсіє....
Хотьби й вальса нагулятись —
Годі тури дочекатись!
І то баль для мене є!?

Ті балі всі ні до чого!
А я думав, що я много,
Що я все тобі повім;
Всі до лянсіє ставали,
Якусь даму мені дали —
Бракувало пари їм!...

* * *

Кохана, схилися на груди,
Послухай як серце там грюка!
Вже битися довго не буде —
Там грюка, там стука розпука!...

Чи чуєш, як серце кигоче,
Без сліз каменіє на згубу —
Як трісне, закрий мені очі,
В ту ніч, як з ним підеш до шлюбу!..

Вітер гне в долину явір і ялину,
Шелестить понуро кучерявий ліс;
Ой вже шепчуть люди, чуємо, що буде,
Я і ти, Ганусю, гнемося від сліз.

Не хилися, лозо, з вітру і морозу,
Не хились Ганусю, хоч як тобі жаль;
Бо, як подивлюся, з жалю розібюся —
Кров тобі на груди бризне, як кораль.

Не квили так гірко, галко-чорнопірко,
Та не плач, Ганусю, хоть, як я дивлюсь;
Бо як надивлюся, піду, утоплюся,
Що з тобою вдію, сам себе боюсь!

Ліс шумить від яру на ялину яру,
Явір підгризає з корня горносталя;
Через поговори нам пішло на горе,
Ми „собі не пара“ — людям щастя жаль!..

Ой гай, гай, шумить гай,
Шелестить ліщина —
Завертай, вороний коню,
Гей проч, утікай!
Не так гай як печаль:
Завелась дівчина,
Зарюмала карі очі —
Мому серцю жаль!

Шумить гай, шумить ліс,
Гайворонне криче...
Неси мене, ворон-коню,
Деб я жаль заніс...
Мені жаль на весь світ,
Бо Гануся плаче, —
Розлучили нас на віки,
Підітали цвіт!

Шумить ліс, шумить бір,
Де кінь-ворон грає —
Утікай-же, мое серце,
Світови не вір!..
Що за біль, що за жаль:
Мила пропадає!
Чорним очі я прислоню —
Тай на море в даль!

МІРАМАРЕ

В ніч під замком Мірамаре
Море плеще і шумить;
Блисне місяць ізза хмари —
Срібне плесо мерехтить,
Плеще і шумить.

Серед замку у городі
Йде царівна молода, —
Чути ляк у дивнім ході,
А на личеньку бліда,
Ох, така бліда!

Йде на кручу, ручку білу
Приложила над чолом:
Дійсно видить: заясніло —
Гейби грався хтось веслом...
Грався хтось веслом!

Серед моря човник лине,
А в нім лицар молодий;
А що місяць світлом кине,
Блисне панцир золотий,
Цілий золотий!

„Максиміліян, ти вільний?
Ти приїхав? прецінь раз!“
Крик вірвався божевільний
І той лицар щез нараз,
Щез, як дух нараз!

І пішов по морю голос,
Серед моря знявся шум;
Побілів царівні волос,
Потемнів царівні ум; —
Що за дивний шум?!

З тої ночі в ніч блукає
Та царівна і глядить;
Срібний шлях по морю сяє,
Ясне плесо мерехтить,
Плеще і шумить.

Не зазультя піре ронить,
А Гануся ручки ломить
Обручками сковані —
І стирає чорні очка,
Припадає до слідочка,
До слідочка по мені!

До слідочка припадає,
І листочком покриває,
Сіє руту по мені!
Руту вітер геть розсіяв,
А слідочки всі розвіяв.
Ой розвіяв на весні.

Посходила яра рута,
Яра рута і отрута
І шалвія на весні,
По садочку Гандзя ходить,
Тай когось за руку водить,
Когось водить по мені!

А як вечір він не чує,
Так співає, так воркує,
Так воркує цілу ніч —
Яру руту обриває
І рукавцем обтирає
Тихі сльози з карих віч.

Шелестить осика, хоч вітрець не віє —
Листе в неї фіє, хвіє день і ніч; —
Камінь не то серце, камінь розпукає:
Гандзя проливає сльози з каїх віч!

Я післав, Ганусю, сім листів від себе,
Не дійшли до тебе через людський хист —
Та хоч там до тебе вісточка не шлеться,
Серце тобі рветься, осиковий лист!

Чую через люди, що весілля буде,
Візьмуть тебе люди — не на рік, ні два...
А до мене пташка, чорна пташка шлеться,
Надімною беться, крильми вибива.

А у тої пташки твоя синя стяжка, —
Що мені та пташка, що мені повість?...
Що та пташка каже, жаль ваги не має,
Серце мені крає бритвою та вість:

Журиться Гануся — і я тут журюся,
Як билінка гнуся, мені дуже жаль...
Шелестить осика, лист від вітру має,
А роса спадає чиста як кришталь !..

Чую, чую через пташку,
Що там Гандзі жити тяжко —
Як орлиця бється,
Побивається за мною,
Як та рибка за водою
По бережку вється.

Вється рибка по бережку,
Там рибалка топче стежку,
Злоту рибку удить;
Ходить нелюб по покою,
Ходить Гандзя і за мною
Білим світом нудить.

Ходить Гандзя над рікою,
Як той лебідь над водою
Днює і ночує —
Зашуміло в темній хмарі,
Не будемо серце в парі —
Моя душка чує!

Возьми, серце, піску жменю,
Посій його на каменю, —
Як зійде весною,
Тоді люди нас получать
І мене, мене обручать
Щлюбом із тобою!

Ой зазулька випітала,
Сіла, пала, закувала:
„Куку, мій молодче!
Куку! чуєш, як я кую?
Весну чую, рай віщую —
Чого-ж плачеш, хлопче?“

Ой тим лугом, тим зеленим
Йшла Гануся з наріченим —
На нім ручку сперла,
А другою рану білу,
В моім серцю наболілу
Здерла, передерла!...

* * *

Чому то як море филиє,
Не вибуртить з себе коралів?
Чому то як серце горює,
Не може повісти всіх жалів?

Як море шумне бовваніє,
На беріг викочує перли;
Як серце з розпуки шаліє,
Слова на устах заумерли!

Ганусю, рожевий коралю,
Затоптана перло нелюбом,
Німію з великого жалю,
Що ти вже обручена шлюбом!

Ой ти соловій, золоте перо,
Та не вилітай, гілля не ламай,
Тай не заглядай у зелений май —
Та не наноси піря на гніздо!

А зі мною линь геть світами вдаль
І не щечечи, в гору летючи,
Тай не обтруси ранньої роси,
Не пригадуй сліз, серцю мому жаль!

* * *

Летів лебідь попід хмари,
А не мав той лебідь пари,
Не мав пари, тільки жаль —
Жаль на тих, що пару взяли,
З пари його розігнали —
Линув сам світами в даль.

Линув лебідь і квилінням,
Лебединім лебедінням
Свою любу розважав:
„Може ти ще все забудеш,
Видіти мене не будеш,
Жий, як можеш — я пропав!“...

Знов я здибав ту миленьку,
Тую кіточку біленьку,
Що така сердечна є —
Що так ласиться сердечно,
Так витається все гречно,
Так рученьку подає —
Так сміється заманчиво,
Так говорить щебетливо,
Так принадоньку дає.

Так і нині привиталась,
Привиталась, розмовлялась,
Ручку подала мені —
Та сама моя єдина,
Та кохана, та дівчина,
Що любив я на весні. —
І я знов зі сну жахаюсь,
Знов не сплю і знов питаюсь:
Се на яві, чи у сні?...

Бо як сон той час минувся:
Я на шляху посовгнувся —
Я не бачив, ніч була —
У провал я повалився,
Людський регіт покотився,
А та кіточка ішла —
Плюла, порскала на мене,
Драпала лице ранене,
А руки не подала!

Ізза гори вітер віє,
Калиновий цвіт не спіє,
Калиновий цвіт!
Моя Дзюню, через тебе
Світ загирю без потреби,
Скапараю світ!

Нащо ти мене так смутиш?
Нащо воду каламутиш
Чисту гей кришталь?
Що стрінуся я з тобою,
Плачу ревною сльозою,
Бо я маю жаль!

Маєш серденько студене,
А смієшся так до мене,
Ручку подаєш;
Що простягнеш ручку білу,
То все рану наболілу
В серці передреш!

Ой не будь така сердечна:
А будь певна, будь безпечна,
До шлюбу підем!
Ожидай мене на мості,
Я приїду, Дзюню, в гості
Вороним конем.

Ой приїду я у гості,
Як у тебе на помості
Травка поросте;
Ой приїду я вороним,
Як з каменя шлях червоним
Цвітом зацвіте.

Нехай тобі серце мліє,
Руса коса полиніє —
Не вернусь повік:
А як стрінемся де мила —
Та як ти колись робила:
Відвернусь на бік!

Бо ти мене відцуралась,
Як мені пригода сталась —
Як не мати жаль?
Вже направити не дасться
Через жаль твій мое щастя:
Стовчений кришталь!

Твоя правда! — ти пізнала,
Бистра голова твоя!
Так, ти, Дзюню, добре мала,
Що ти мною гордувала,
Бо найбільший дурень — я!

Пайка дурнів за тобою
Увивалась за любов,
Пайка дурнів — не зі мною,
Я став вище над юрбою,
Я всіх дурнів перейшов!

Бо тебе юрба дурила,
Грою мін і грою слів;
А ти мною все гордила,
Хоч ніколи не дурила —
Я дурився сам — дурів!

Ти любовю потішалась,
Хоч у всіх був скритий сміх;
З мене явно ти сміялась,
Та надія все боялась
Розтовкти пустий горіх!

Ти пізналась на облуді,
Тай не віриш їх брехні —
І я вже не є у блуді,
Та надіюсь, що по злуді
Ти кохалабся — в мені!

Ти витаєш мене з глумом,
Удаєш кохання дроз —
Хоч мені щось шепче сумом,
А я своїм глупим умом:
Може, може се не лож!

Ну, нехай осудять люди,
Що судився їм талан
Бути всюди, жити всюди:
Чи був, є, або чи буде
Більший де, як я — туман!

До тебе тягне щось мене,
Як я стріну тебе, кохання,
Та біль мене до долу гне:
Проклятий я — мене жене
Від тебе чорне безталанне,
Кохана драчице*) моя !...

Мене жене від тебе жаль
До тебе за давню образу!
Якесь привязання обмаль
Що не притягне нас, та жаль
Як змії розтруне нас від-разу,
Кохана драчице моя !...

Я відвертаюсь і жену,
Жену від тебе як найдалі,
Тебе клянущи й себе клянущи,
Свою ту гордість навісню,
Бо через неї всі ті жалі,
Кохана драчице моя !...

Тай може, може ти тепер
Мене вже щиро полюбила,
Та серце, Дзюню, жаль роздер!
І я для тебе вже умер —
Бо нас злучить тепер не сила,
Кохана драчице моя !...

*) Драчица = гр. Ерінія.

І знов був я, Дзюню, в тебе,
І знов маю жаль на себе,
Що до тебе я пішов —
Знов я каюсь, зарікаюсь,
Знов клянусь, заклинаюсь, —
А зі серця капле кров!

Ти була така сердечна,
Така добра, така гречна,
Сіла бавила мене —
Коло мене близько сіла,
Мою душу упоїла
Мов яким „любви мене“.

Що мені то за відрода?
В тім напою не принада,
Не „любви мене“ там є —
А отрута незбагнута,
Без ножа як змія люта
Ріже серденько моє!

Не кохаєш, а чаруєш,
Світиш в очі, не щируєш,
Визиваєш мою месть! —
Ой не шарпай мені душу,
Ту любов я в собі здушу
І пімншу за свою честь!

СРІБНА РУСАЛКА

Тихо, тихо Дунай воду несе,
А ще тихше дівча косу чеше,
Край синього моря,
Як ранняя зоря
На кручі сияє,
Чеше косу, чеше русу,
Чеше і співає...

Що прочеше, на Дунай пускає,
А гребінчик мов золотом грає,
Грає злотий волос,
А сріберний голос
Дзвонить і лунає,
З сміхом сонця перли в струни
Срібні розсипає.

Тихо, тихо Дунай в море тоне,
В сяйві дзвонять чародійні тони —
Ось козак до бою
Пливе за водою,
Слуха і не знає,
Чи дзвін дзвонить, місяць сходить,
Чи зоря зоряє!

І краса як сонце засліпила очі :
Лине проміж кручі де вода клекоче..
Мені сумно, сумно,
Що він так безумно
Мчить за красою —
Розбив човен, тай поринув
В кручах під водою..

* * *

Жалю-ж ти мій, жалю, роже на розквіті,
Та краса на тобі, що роса на цвіті!

Та роса пропадає, як вітрець повіє —
Але мого серця краса не злиніє.

Бо краса на цвіті зі шовку м'якого,
Але моє серце з кремення твердого:

Скорше воно трісне з великого жалю,
Як буде просити стиснене печалю!

А розтрісне скорше — з болю пересердя,
Як буде просити твого милосердя!...

Май. Чудова, ясна нічка.
У сальоні згасла свічка,
Місяць сипався з вікна;
Ми з собою шепотіли,
Твої шовки шелестіли,
Простягались рамена...

В спальні голос татка чути:
— Мамцю, що то може бути?
Чуєш шепти?... — „То душа!
Wszelki duch Chrystusa chwali!...
Wszelki duch Chrystusa chwali!“
І знов тихо, глухо, ша!...

Тихо. Зорі меркотіли,
А ми далі шепотіли
У сальоні край вікна —
Крізь ті тюлі, ті мушліни
Мерехтіли в світлотіни
Шийка, груди і рамена...

Гасли звізди в небосклоні,
Півень півав — а в сальоні
Затрусився ананас:
То „душа“ вікном втікала —
Мамця глухо закричала!
„Jezu Chryste, ratuj nas!“

Я розумію твій секрет,
Не будеш мені катом —
Скінчив я університет
Кохання з докторатом.

Збагнув всі тайни сліз, погроз,
Чи смішки, чи ляменти —
Який не був там ригороз
Я здав на еміненіте !

А мав такі учительки,
Що їм не дорівняєш —
Всі штуки знають львовянки,
А ти на дримбі граєш !

Їх всіх я в різьбу перелив
З огнистого опалю —
За різьбу зради получив
Я золоту медалю.

Вилискуються коні,
Вилискують вороні —
На шлях той подались,
Той шлях, що йде до тої
Дівчини молодої,
Куди йшов я колись!

Тай я несу чар-зілля
З трох гір їй на весілля,
Аж ось жене ридван —
Везе її перстіці
До шлюбу і на вінці
Барвінок і дурман!

Лискоче від проміння
Каритка і одіння
Старого жениха,
А чортик зза сидіння
Так злобно без сумління
Сміється: ха-ха-ха!...

Віє вітер на калину,
По мою, мою дівчину
Їде лисий-молодий!
Вже з каритки висідає —
Ззаду чортик підбігає,
Чистить ковнір золотий!..

На помості банда грає,
Вся родина засідає,
Всі весільні гості ждуть:
Моя люба в шлюбнім строю,
Злотий ковнір з лисиною
Родичам до ніг пануть!

Татко сльози обтирають,
Мамця голосно ридають,
А з вікна сміється хтось! —
Щось котару відхиляє:
То сей чортик заглядає
Тай регочеться чогось!..

Ведуть дружби до шлюбу
Мою дівчину люблю
За ручку, за рукав —
Ведуть дружки і того
Старого молодого,
Що моє щастє взяв.

Ідуть за ними гості,
На калиновім мості
Клонюся їй до ніг;
Побліднувши на личку,
Дала мені косичку
Під наболілий сміх!

Вже піп її питає,
Чи вольну волю має —
Збентежився жених!... —
На мамцю погляділа
І тихо — „так!“ повіла,
А чортик з двору: пчих!

До вечері в шлюбнім строю
Сів старий із молодю —
А тоасти йдуть без тямн,
Дві на жовто вбрані дами
Шепчуть у секреті всім:
„Добру партію зробила,
Вона того-во любила,
Та він хліба ще не має!...“
Всьо на мене поглядає,
А я — ногу з гуски їм!...

Банда грає ідеально —
Всі танцюють капітально,
Всі уклони разом шлються,
Сукні вються, фраки гнуться,
Елегантний лянсіє!
Я танцюю з молодю,
В парі шепчемо з собою...
Що? не будь такий цікавий,
Вість крилата, світ лукавий,ⁱ
Хоч сам часто винен є!...

Вальс. Тай молода гуляє,
Молодий старий дрімає.
Впало в око се тіткам:
Живо дружбу закликають —
„Дами, дами вибирають!“
Крикнув дружба муштрам.

І зачалися вибори:
Комісарі, професори,
„Укінчені“ мали прім —
„Недокінчені“ не мали
Нич в руках і перепали
При виборах — „кривда“ їм!

Одна тітка голос дала
На старосту, друга встала
Тай отсего, що дрімав,
Піднесла кандидатуру:
„Раніе młody, одну туру!...“
„Що, я вибраний зістав?!

Дуже прошу!“ — підіймився,
Поклонився, приблизився,
Обіймив за стан, як міг, —
Всі вступалися в дорозі,
Бо йшла пара, а в підлозі
Гнулися дошки від ніг!...

* * *

А до мене приблизилась
І легенько поклонилась
Сама пані молода:
Стан високий, волос кручий,
Личко яре, зір лискучий
Як у джерелі вода!...

Мені жалко тебе, галко,
Ми любилися так палко,
Все розвіялось як сон!..
Не на місці ті всі жалі —
Хоть при людях, хоть на салі
Заховати тре bon ton!

Я галлятно відклонився,
Граціозно приблизився,
Обгорнув чужу „мадам“,
Як міг тільки, плятонічно
І промовив іронічно:
„Гратуюлю, Пані, Вам!“

* * *

Скрипки плачуть, скрипки грають,
Серце в танцю рознімають —
Гомін аж до церкви йде:
— Не всі тії ся кохають,
Що їх шлюбом повинчають! —
В церкві відгомін гуде.

То не відгомін, то власне
Гніт спалився, світло гасне,
Налягає ніч глуха —
Чортик взявся попід боки
І по церкві робить скоки
Тай гукає: у-ха-ха!

Знов я бачу їх на муку:
З ним вона йде попід руку,
То пошлюбна „променада“;
Щось мене за нею тягне! —
Вже пропало, вже не стягне —
Ні вперед мені, ні взад!...

Улицями йдуть шумними,
А мене, мене за ними
Щось мов на шнурку веде...
Нагло: вибігає з брами
Хлопчик і кричить до мамі:
„Мамо, тато, тато йде!“

Чути крик дитини з хати,
Женщина одіта в шмати
З немовлятком на руках
Гонить і кричить: „Ти збую,
Ти забув, забув, забув на тую,
Що ти звів, що ти присяг...“

Ти взяв паню, а я діти!...
Твої діти маю гріти,
Як ти сміла з ним іти?
Ти мені його украла,
Ти!.. а кров би тя залляла.
Ти остатна... ти!...

Він поблід, стиснувши щокни,
„Ганьба!“ крик чув на всі боки
З уст натовплених людей —
А вона — вона не чула,
Тільки руки простягнула
І припала до грудий..

До грудий мені припала
І захлипала, — ридала
Моя втрачена любов;
Та слізки вже не ридала —
Шлюбний дар в лице дістала:
Бухнула устами кров!..

Прокотились три неділі,
Три неділі по весіллі —
Лисий — молодий гуляє,
З каварками мід спиває,
А у неї — гості є!
Там гербатку попиває
Той, що хліба ще не має —
Стори спущені від брами,
Попід вікна йдуть дві дами
І помовка повстає:

„У радчині“ гості нині...“
»Е, бо то собі „радчині“!
То публіка! — серце краєсь,
Він тому так запиваєсь —
Зажене його у гріб!...«
»Він її так убирає,
Гонор має, гроші має —
Тільки жий та будь контента,
Що узяв тебе без пента,
Що-сь не гола, що їш хліб...«

Тягнеш душу, дівчино чудова,
Що промовиш, мід плыве зі слова,
Під солодкий сміх; —
Усміхнешся через перли зуби,
Тягнеш душу мою до загуби
На великий гріх!

Як на мене пустиш з чаром любки
З груди білосніжки дві голубки
Спняті в грудний бюст —
Світять очі, як чорні кришталі,
Грають губи, як живі коралі
Коло моїх уст...

Тягнуть брови вюнкістю п'явки,
Тягне гнучкість тіла гей у мавки,
Білий горностаць —
Ей красуне, чужа молодице,
Вбивши мужа, згину я в темниці
За свою печаль!

І знов зайшов я тут кудись :
Ось дім, город, альтанка,
Де ми сиділи все колись,
І з поцілунком розійшлись —
Ти тямиш, того ранка !

Я йшов учитися у світ.
Ти плакала, мій раю !
Зірвала з тої рожі цвіт,
На шлях подала через пліт —
Я ще той цвіт ховаю.

Ось я вернув і що застав ?
Вже рожка ся підперта,
Твій цвіт у книжці там зіявав,
Стежки всі сніг позавівав,
А брама вже заперта !

А з хати чути фортеп'ян --
Ти граєш в середині ;
А басом тягне грубий пан,
Охриплий, лисий дідуган :
„Де згода у родині“...

Втікаю з того дому знов,
Де кат пестить мою любов
За мною плач лунає; —
Я втікби десь в найдальшу даль —
Та вслід за мною гонить жаль
І в дім той завертає.

І нині знов я там зайшов
І знов втікаю з болю, знов
Шукаю супокою,
Знов чув я стон з грудий твоїх!
І знов той сміх, той дикий сміх,
Той регіт над тобою!...

Знов зойк: «Не муч мене, не муч!...»
Я відхилив із дірки ключ —
Мій Боже, що я видів!
На що Ти очі нам давав,
Як світови так впасти дав —
Чому наш зір не зникнув?...

Мене знов тягне на той шлях,
Аби в твій дім завести, —
Знов блуджу по тих улицах,
Що їх минати я присяг —
Знов ломлю слово чести!

А он: твій муж з тобою йде,
На трьох ногах ступає:
На двох стоїть, одну зведе
І довбнею вперед кладе
Мабуть подагру має!...

А ти — се ти?!... Деж тая ярь?
Де той пшеничний колос?
Де личка свіжі, де той чар?
Де грудь філююча, де жар?
Де кручий довгий волос?

Похилена при нім ідеш,
Весь світ тобі байдуже —
Дитинку на руках несеш,
Парасоль від слуги береш,
Бо сонце гріє дуже!...

Я уклонився, — ти сей раз
Якстій мене пізнала:
„Чом не заглянете до нас?
Не раз ми згадували Вас —
Я вас нераз видала!...

Як чую, сватають вже Вас —
Ну, дай вам, Боже, щастє!...“
»Щож коло Вас?...« „Та йдем якраз
До лікаря, все клопіт в нас,
Все тесаме нещастє!..

Усе було би вже якось —
Та діти не судились...
І та хиріє все чогось,
От скрофули якісь, чи щось —
Знов рани вітворились!...“

Ніч. Ти з підбитими очима
В одінню спиш, бліда як мур;
В покою лампа гасне, блима —
З портретів стогне жаль і дур...

Муж в люпанарі в білярд грає...
Коняки каваркам платить,
Не чує, що дитя ридає,
Голодне, пхинькає, не спить.

Лиш я скрадаюся потихо,
Зацитькую твое дитя,
Бо ти не чуєш — мука, лихо
Позбавили тебе чутя.

»Та люляй, люляй, ти невинно.
Невинно, що не батько я,
А мама, синцю, непровинно
Живцем погребана твоя!...«

І знов був я в однім домі
Тай не знаю, як то сталося,
Як то сталося, що серце,
Мое серце там осталося.

Мое серце там осталося,
А я ходжу та журюся,
Що там робить моє серце —
Щоб не взяв хто, я боюся!...

* * *

Чому так нічого, нічого
Сказати тобі я не міг? —
Буде нас в покою за много,
Не міг я казати при всіх!

Раз тільки не було нікого,
Та слів десь не стало моїх; —
Чому так нічого, нічого
Сказати тобі я не міг?...

Лянсіє, чудовий танець,
Не один у нім коханець
Міг сказати, що хотів —
А я тільки мав сказати,
Та я слів не міг дібрати,
Я не вмів дібрати слів.

Всі думки мені мішались,
А дурниці вимовлялись —
Кожде слово — конвенанс!
Очі більше вимовляли,
Як на тебе поглядали
Vis-a-vis при реверанс.

Щож, коли часу не мали,
Аби все тобі сказали,
Зараз потім авансе —
А хвилинку, а маленьку
Я стиснув тобі рученьку
Подану при балянсе.

Тэй тоді ти погляділа,
Та хто зна, чи зрозуміла,
Що я думав, що хотів,
Що я мав тобі сказати,
Я хотів якось зачати —
Та казати я не смів!...

Ти була мені все рада,
Звениславо, красна паво!
Ми з собою говорили
Так сердечно, так ласкаво.

Про що ми не розмовляли —
Тільки все ніщо про тебе,
Що хотіли ми про себе
Раз довідатись обое.

А воно так з серця рвалось,
Аж нам личка паленіли;
Та все як зачав я тільки —
Серце і уста тремтіли!

Ти мовчала, я мотався
І розмова проривалась,
Що говірко так, говірко
Про що инше нам складалась.

Ми спускали вниз повіки
У тій мовчанці несміло —
В тебе груди філювали,
В мене серце стукотіло...

Чому то ти очка спустила,
Як я в тії очка глядів?
Ніщо я до тебе не мовив,
Нічого казати не смів!

Чому то ти стала як рожа,
Як я лиш за ручку узяв?
Нікого не було в покою,
Як ручку ту я цілував!

Чому ти втікала з покою,
Як я тобі в ушко шептав:
„Я, Дзвінко, тебе не забуду...“
Я був би щось більше сказав!...

Ой вже їду з того дому,
Де такий щасливий був,
Кінь вороний у каритці
Спотикнувся, спотикнув.

Спотикнувся кінь вороний,
Хвилі щастя потряслись,
В лист кленовий овинулись,
З буйним вітром понеслись.

Хвилі щастя коло тебе,
Моя Дзвінко, раю мій,
Буйним вітром перегнали,
Буйним вітром серед мрій.

Перегнали надімною,
Ще з далека чути шум,
А лишили мені в серцю
Дивний жаль і дивний сум!

Тільки щастя що при тобі;
А як розлучилися,
Перебуті хвили щастя
З вітром розкотилися.

Переїхав чисте поле,
До двірця вже доїжджав —
Бють сигнали залізничі,
Кінь вороний заіржав.

Ой не ржи, вороний коню,
Тай не ржи, а завертай
І на мості калиновім
Хвилі щастя доганяй!

Хвилі щастя розкотились,
В мому серцю знявся шум —
Буде буря, грає хмара,
Грає хмара нових дум!

Буде буря в мому серці,
Мої очі шлються вдаль —
Вдаль до тебе, моя Дзвінко,
Мені щастя того жаль!

Тільки щастя що при тобі,
А як розлучилися, —
Перебуті хвили щастя
З вітром розкотилися!

Гонить колія з Поділя,
Димом бухає, сопе —
Я шукаю самотини
В людно гамірнім купе.

Та не міг я дошукатись,
Я віконце відчинив —
Очі шлються в край далекий,
Де я щасте полишив.

Ой від вітру збіжже має,
Филя гонить у безкрай —
Колія жене шалено,
Покидає любий край!

І не жаль їй покидати,
А мені так дуже жаль —
Я летівби з буйним вітром,
Там де очі шлються в даль.

В даль до тебе, мое щастя,
Я би з вітром полетів —
Полетівби, моя Дзвінко,
Ще сказати кілька слів...

Не зазулька надлетіла,
Сіла, пала й відлетіла
Тай крикнула : куку !
То Маруся проходила,
Кілька слів заговорила
Тай подала руку.

Я не міг ніщо сказати,
Ледво руку встиг подати
І ми розійшлися —
Ми для себе вже умерли,
Мої сльози, мої перли
Цюрком полилися !

Сумно мені, сумно,
Сумно мені дуже...
Вітер свище шумно
Тай об шиби дзвонить —
Маню, любий друже,
Біль головку клонить!

Маню, моя пташко,
Все не варт нічого! —
Жити мені тяжко,
Борба надоїла —
Коло серця мого
Знов гадюка сіла!

Хто її відійме,
Як ти не відіймеш?
Хто мені підійме
Ті повислі крила,
Як ти не підіймеш,
Маню моя мила!?

Слідом за тобою
Сходить сонце ясне,
А в моїм покою
Духи ночі грають,
Лямпа моя гасне,
Тіни вирпинають!

Ой Марусю, не дивися,
Як стрінемся, відвернися,
Не моя ти, я не твій —
Бо ти сонце, а я хмара;
Куди хмара сонцю пара,
Ми не пара, жалю мій!

Не дивися вслід за мною,
Чую зір твій за собою —
Я не винен, тільки світ!
В світі серед тої ночі,
Не одні погасли очі,
Не один завянув цвіт!

Через світ той і я гнуся,
Стрімголов у низ валюся,
Я поцільений без крил! —
Бо підтяли мені крила,
Ті що ти у лет пустила —
З ідеалів тільки пил!

Я читав нераз папері,
Як ти крила лехкопері
Піднімала в лет мені —
І все сльози заблищали:
Я так вірив в ідеали,
Я так вірив на весні!

А теперка що остало?...
Тії сльози? — то за мало!
Де ті крила, де той лет?
Де до сил своїх довіре? —
З крил розвіялося піре,
Віру здавив світа гнет!

Як нераз в годину чорну
Ті листи твої розгорну,
Думка лише в час тамтой —
Я читаю їх на лихо
І крізь сльози шепчу тихо:
Ох, чому я став не той?!

Я читаю їх і плачу,
А як де тебе побачу,
То і плакати не мож —
Геть від тебе утікаю
І стократно світ питаю:
Чому кожда мрія — лож?!

Ах, чи я ще піднимуся?
Чи коли ще підібюся
Так високо в синю даль,
Як було нераз весною?...
Що зробив сей світ зі мною? —
Тільки сльози, тільки жаль!...

СПІВ ВІДЛЕТНИХ ЖУРАВЛІВ

Як осінні вітри дунуть
І на небо хмари сунуть,
Попід хмари сумно лине
Ключ відлетних журавлів, —
Хто з них верне, хто загине,
Чути їх прашальний спів: —
Попід хмари сумно лине
Ключ відлетних журавлів!

Сумно лине, сумно грає
І на крила забирає
Тепле літо, зелень яру
Під вирійний небосклин, —
Спів несеться понад хмару,
В горах грає відгомін: —
Забірає зелень яру
Під вирійний небосклин.

В небі хмара темна плаче,
В полі кавка чорна кряче,
В хаті тесля теше трумно —
Мому серцю чогось жаль,
Чогось сумно, дуже сумно...
Очі шлються в мрачну даль: —
Нащо тесля теше трумно?
Мому серцю чогось жаль!

Віють вітри, віють буйні,
Аж дерева гнуться —
Ох, роздерлось моє серце,
А сльози не ллються.

Чую, чую через люди —
Жаль ваги не має:
До Ольдзюні люди шлються,
Дзюня їх приймає...

Дзюню, зжалься надімною,
В камінь розібюся!
Чую горе над собою —
Від вітру валюся.

Ой від вітру з ніг валюся,
А сльози не ллються —
Віють вітри, віють буйні,
Аж дерева гнуться...

Стогне вітер, стогне важко,
А мені так, Дзюню, тяжко,
Дуже тяжко, жаль чогось!
Ходжу, ходжу по покою,
Ходить чорна тінь за мною —
Попід вікна плаче хтось!

Заглубився я в шум вітру —
Щось заблисло у повітру...
Північ била — тихо ша!
Я вдивився в темінь ночі,
Що се? мамині очі, —
Може мамина душа!?

Щось так плаче, так заводить,
Смерть як тінь за мною ходить —
Нагло — трісло в лямпі скло!
А те щось заскавуліло,
Заридало, задзвеніло,
В мої шиби і пішло..

За лебідку круки б'ються,
Наступає чорна хмара —
Сонце на заваллю;
До Ольдзюні люди шлються,
Ми не будем собі пара —
Я загину з жалю.

А я круків тих розгоню,
А я тую чорну хмару
Рукавом розмаю —
А я людям забороню,
А я їм за свою пару
Кости поламаю.

Не лебідка крукам пара!
Хоч і б'ються, хоч не б'ються,
Лебідь є біліший —
Не Ольдзюня людям пара!
Хоч і шлються, хоч не шлються,
Я за всіх миліший...

Ой по круках слід загине,
Чорна хмара пересуне,
І знов сонце зійде; —
А Ольдзюню світ покине,
Як Ольдзюня всіх відтруне,
То Василько прийде!..

Як жалко ридала українська думка,
Як жалко ридав твій рояль!
Бреніли всі тони: і погріб і шумка —
Як дуже було мені жаль!

Мамунцю, ти грала всі струни ридали,
А Дзюня, Ольдзюня твоя
І він у салоні щось тихо шептали,
Мамунцю, потіхо моя!...

Як жалко розплакалась думка, як жалко,
Як жалко ридав твій рояль!
На що я любив твою Дзюню так палко?
Всім людям розкажу свій жаль!...

На крила всіх пісень своїх
Візьму тебе лишень зі всіх,
Ольдзюню, жалю мій!
І понесу на світа край
Бо через тебе взнав я рай
І рай утратив свій!

Дивися попід хмари в даль,
Там, Дзюню, забренить мій жаль
У співі журавлів —
Ключем надлинуть журавлі,
Летіти му на їх чолі,
Співаючи свій спів!

Полину з ними у вирій,
Найду чей забуття сновій
В далекій стороні;
А не найду я, вчуєш плач
У шумі вітру — то заплач,
Ольдзюню, по мені!...

Бо хто в далекій стороні
Заплаче, Дзюню, по мені?...
А ти, а ти в той день,
Як вдарить похоронний дзвін,
Почуєш, Дзюню, відгомін
І плач моїх пісень!

Болить мене серце, голубонька біла
Любов затроїла на смуток і жаль —
Хто спільжить тепер це болюче кохання?
Не слізми ридання згоїти печаль!

Як квітнули бози, я в пічку блакїтну
На груди оксамїтну склонив свою скрань
За смїхом крізь сльози мене обїймала,
Любов присягала ти серед зітхань.

Болить мене зрада, що моя голубка
До другого любка схилилась на груди —
Розбила досада любов як сновїю,
Ззелїяну мрію зморозила лють!

Ти сама прийшла до мене,
Та між нами щось студене
Всунулося мов змія —
Ти жалілась, що пропало,
Що найкраще нас єдвало,
Бо не той став нині я!

Я не той став! — правду кажеш,
Що розбилось, не завяжеш
Грою слів і грою мін —
Де чар-зілля трута зілля,
Там не скоїться весілля —
Бо змія сичить за стін!

Дай мені про свою ручку
Нині перстінь, чи обручку,
Щастям я радівби з рік —
Та за рік твій дар любови
Скинув би я гей окови
Як зміїний дар повік!

Ти стоптала мою жалість,
Переміг я в собі шалість,
Чахнула любов моя —
Хоч змінилась ти до мене,
Та між нас вже щось студене
Всунулося мов змія!

Гей закуй мені, зазуле,
Щасте на весні минуле
Заверни мені!
А зазуля мов не чує,
Сіла, пала тай не кує,
Як кувала на весні.

Вже не кує голосочком,
Бо ячмінним колосочком
Удавилася —
По садочку Дзюня ходить,
Тай за руку любка водить,
Не мені судилася!

•

Весна моя несла печаль
На шлюб до Дзюні в гості —
Та спотикнулася на жаль
На калиновім мості...

В гаю, де виливсь той нектар,
Зелені листя зжовкли,
Весна запала в сон на ярь,
А соловії змовкли...

Не сонце стрівув я в глуші,
А райдужну царівну —
Вона збудила у душі
Весну мою розспівну.

Знов гай красується у май
Від цвіту і весілля,
Весь світ брилянтиться як рай
З блакитного чарзілля.

Весна в душі співа пісні
Про цвіт блакитний раю,
Сновіється царівна в сні —
Сміюся і ридаю.

На забаві ми зійшлися
Як голубів пара,
По забаві розійшлися
Як дощова хмара.

Постіль біла, аж сміється,
А сон не береться —
Твое личко, біле личко
На душі снується.

Біле личко, чорні брови
На душі снуються,
Карі очі без розмови
Коло серця вються.

Я здається не журюся,
В тугу не вдаюся,
А як лист несу на пошту,
Від вітру валюся.

Шлються листи, шлються очі
І серденько рветься,
А від тебе із півночі
І пташка не шлется.

Ой від вітру лозигнулись,
Тай не похилилися —
Ми дивилися на себе,
Тай не надивилися.

Що з тобою, моя Дзвінко,
Що з тобою діється?
Бо за мною курявою
Чорна тоска віється.

Мої мисли з буйним вітром
Геть десь розкотилися —
Ми дивилися на себе,
Тай не надивилися.

Маю трошки жаль на тебе,
Бо знов був я дурно в тебе —
Коби словечко любеньке
Ми промовили до себе!...

Все хтось був у тім покою,
Де були ми зі собою —
Як не було вже нікого,
Ти втікала із покою.

Коби хоч самі ві двоє,
Ми прашалися обое —
Ні, на дітька! татко, мамця
І дітий стояло трое!...

Ти лиш ручку простягнула,
Очка до землі звернула —
Чув лишень я, що легенько
Твоя ручка задрігнула...

Ми самі були в салоні,
Ані мамця, ані татко...
Серця билися нам дуже
І розмова йшла негладко.

Ти бажала щось дізнатись,
Та довідалась немого;
Я хотів усе сказати,
Та не вивів нічого.

Ти спустила чорні очка,
Бо як рожка личко стало —
Я розмову рад зачати,
Коли слів мені не стало!

Через секунд через десять
Ми стояли так ві двоє;
Я боявся, ти стидалась,
І мовчали ми обое.

Ой на сонце ти придалась —
Сяйвом сонця сієш чари...
Як до мене засміялась
Стопромінням в небі мрій; —

Гей веселка блисла з хмари
В ревних сльозах з моїх вій!

Ти як райдуга злетіла,
Сліпиш очі всім красою,
Тягнеш душу мені з тіла,
З'яво сонця в перлах сліз; —

Шлю я вічи за тобою...
В жертву душу я приніс!

Гей дуга красками граєш,
Що розрушу тобі душу —
Взад тікаєш, а сияєш
З райдужних пісень моїх; —

Водограєм світла мушу
Сипать слізми сонця сміх!

Ой чого-ж ти рожевієш —
Золота зірничко?
Що, дівчино, ти не скажеш,
Каже твоє личко...

Виглядайся крізь люстерко,
Сама як малина —
Твоє личко як яблочко
Стало як калина!

Я питався, чи ти любиш,
А ти мов не чуєш —
Чому-ж личко папірове
Рожами малюєш?...

Дайже Бог, щоб я з тобою
Шлюбом обручився —
Під скло в рамціб тебе вправив,
Сівби тай дивився!'

ВІДНАЙДЕНІ ПЕРЛИ

Вибрав я тебе, дівчино,
На дружину на єдину —
Тільки рученьку подай!
Соловейко нам співає,
Всі садочки розвиває,
Маєм обмайвся май.

Підем там, де цвіли сині
Незабудьки в тій долині,
Де розсипавсь перловіс;
Та краса їх вже пропала,
Бо їх Дзюня потоптала
З ожереллем моїх сліз...

З перлів сліз там у барвінку
Розцвіли для твого вінку
Сині цвіти мрій моїх:
Щастям їх тебе окружу —
Обзолочу, обжемчужу,
Від головки аж до ніг.

А як вийду я на люди
Моє щастя твоє буде,
Не журися ні про що —
Вічно буде нам солодко,
Моє срібло, моє злотко,
Моє ти незнатищо!...

ШУМКА

Гей, все горе забувай,
Разом до гульні ставай,
Скрипка шумки грає!
Ручка в руку, груди о груди,
Що болить, тепер забудь,
Май нам процвітає!

Ах, як шовки шелестять,
Як намиста меркотять,
Як флюють груди!
Хлопче, смійся і жартуй,
Хто вкраде з нас поцілуй,
Царство той здобуде!

Як музика не гримить,
Хай вино в чарках шумить,
Встаньмо зі сидіння —
Всі ураз чарками брень!
Хай лунають від пісень
Золоті склепіння!...

Дзюню моя зірко,
Мое сонце ранне,
Нарікаю гірко,
Гірко дорікаю —
Та прости кохання,
Жаль великий маю!

Ти мені пропала,
Пташко моя мила,
Тай на крила взяла
Мою яру весну —
А мені лишила
Пісоньку небесну!...

Зоре моя, зоре,
Нащо пісня здасться?
Піснею я гори,
Гори переверну —
Та весни і щастя
Свого не заверну!...

Що ти наробила,
Утрачений раю?
Серце ти зранила
На криваву рожу —
Любить не кохаю,
Забути не можу!

Рожі як ангели білі
Квітли Дзюні вколо віллі,
Пахли як моя любов —
Та забути я не можу,
Як хотів я вирвать рожу,
Та на терню бризла кров!

Не колюче горем терня,
А гадюче в ньому зерня
Затроїло кров мені —
Їдь дісталася до серця,
Де леліли зпід реберця
Сонцем райдужні пісні!

Тай у серці з того рана
Замість сонця блисла рана,
Що кровавить ніч і день;
Згасли всі пісні промінні,
А зродились подомінні,
Та жагучі як огонь!

Як пташки на рожі пали,
Кровю серця оспівали
Дзюні всю мою печаль —
Забагріли злиті кровю
Всі троянди і з любовю
Скаменіли в вічний жаль.

ОРЛИНИЙ ЛЕТ

Грати коломийки грай,
В коломийці щастя-рай,
Молодість і туга —
Грай, мелодіє шумна,
Погоуляєм, бо весна
Вже не буде друга!

Гей вставайте всі у ряд,
Ми вперед, дівчата взад —
В колесо всі пари!
І всі разом наперед —
Танець наш — орлиний лет
Духа попід хмари!

Дивний того лету шум,
В нім лунає вічний сум
І жадоба щастя —
Круті гори повертай,
Щастя людям добувай,
Чей здобути дасться!

Гура, гура хмарою
Цара мчить за парою —
Добувати долі!..
Гей на крилах всі летять,
Правди, волі всі хочять,
Ліку на всі болі!

* * *

Дівчина як ластівка
Дивиться на козака,
А взад утікає —
Він примани силою
Пірваний за милою
Гонить, доганяє!...

Доганяє, дістає
Раменами і стає,
Роблючи голубчик;
Не гнівися за того,
Що тебе як золото
Обійма твій любчик!

Ось найкраша ціль життя,
Одинока з тайн буття
Знана як ідея —
На землі лишити слід:
Видати Титанів рід
З жаром Прометея!

Йде голубчика рій пар:
Гей гафтує гурма хмар,
Срібне узороче —
Перун кинув хмарам грім:
Відбивати пари всім! —
Райдуга регоче...

* * *

Хто голубку голубив,
З пари любку перебив
Сокіл йому з хмари;
Хто з чужою в танці йшов,
Той до любови найшов
Зіроньку до пари!

Всі голубчик! і всі в ряд:
Ми вперед, дівчата взад,
Нумо в перегоння! —
Гоним зірками в округ...
Танець наш — космічний рух
Зір довкола сонця!

Та хоч прийде нам кінець,
Діти нам зовуть вінець
В чинах покоління —
Аж появиться зміж нас
Геній сонця в слухний час
В космосі творіння!

Поки геній дасть нам рай,
Мід любови випивай
З золотої чари!
Гуляй, світе молодий,
Поки вік твій золотий,
Рвися понад хмари!

МІЙ ПОСПІВ

Там, де вишні нам під ніжки
Обсипались на доріжки,
Квіти сипляться з вишень!
Там гуляють наші діти,
З уст їх грають самоцвіти
Перлами моїх пісень.

Знайте, діти, кілька туги,
Кілько болю і наруги,
Кілько сліз я відболів —
Аж вишневі білі квіти,
Стали грати в самоцвіти,
Де мій біль закаменів.

Не для слави, ні для черні
Мої пісні немодерні,
Ні для книг складаю їх —
А для серць, що з туги рвуться,
З болю вються, слізми ллються,
А скривають біль у сміх!

Будуть грати їх проміння
З покоління в покоління,
Поки грає в грудях кров —
Поки серце з жалю скніє,
За слъозами біль шаліє,
Поки жити ме любов...

СПИС ПІСЕНЬ І ВІРШІВ

	Стор.
Слово від Видавництва „Краса і Сила“	3
Мотто	5
Розсипані перли	6
Вічно весни повертають	8
Як зазуля весну чує	9
В ярім лісі від доріжки	10
Пташка пташку доганяє	12
Як ми, Дзюню, спізнавались	13
Ой маюж я жаль глибокий	14
Шум гульня не затихала	16
І знов я в тебе в гостях дома	18
Тиха нічка. Всі заснули	19
Моя Дзюню, моя роже	20
Чорна тінь, закривши очі	22
Як щойно, щойно зазоріє	23
Ой вже Галя, моя Галя	24
Ой розвіялись мені	26
Забудь мене, мене забудь	27
Скрізь весело труби трублять	27
Ой я маю вже надію	28
Сідаймо на човен обое	29
Столиця гей те море грала	30
В твоїх обіймах я полину	31
Стрінув я у твоїм домі	32
Звалився дуб, ялиця впала	33
Ой життє колосся на лан поляглося	34
І знов був я на забаві	35
Як музика загреміла	36
Облаговій мене душею	37
Як трублять музики на труби	38
Із дня на день я виглядаю	39

	Стор.
Весна моя несла печаль . . .	125
На забаві ми зійшлися . . .	126
Ой від вітру лози гнулися . . .	127
Маю трошки жаль на тебе . . .	128
Ми самі були в сальоні . . .	129
Ой на сонце ти придалась . . .	130
Ой чогож ти рожевієш . . .	131
Віднайдені перли . . .	132
Гей все горе забувай . . .	133
Дзюню, моя зірко . . .	134
Рожі як ангели білі . . .	135
Орлиний лет . . .	136
Мій поспів . . .	139
Спис пісень . . .	140

Copyright by **Wasył Pachowskyj**
Lwów
В і н е т а П . К о в ж у н а

Складав Лев Баран

**Видавництво має готові до друку осьякі
твори ВАСИЛЯ ПАЧОВСЬКОГО:**

Розгублені звізди, лірика.

Світло Срібної Землі, драма.

**Князь Лаборець та пісні з Закарпаття,
поеми.**

Фесько Ганджа Андибер, драма.

Зоря черні, драма.

Дума про Івана Безрідного, поема.

**Марко Проклятий, поема I часть з 33
пісень: Пекло України.**

Гетьман-хам і багрова княгиня, драма.

Золота Гвіздка, віршована казка.

Блакитний гомін труб, лірика.

Кров Черленої Землі, драма.

**Марко Проклятий, поема II часть з 33
пісень: Преісподня України.**

Дзвін слави князям, I часть (20 пісень).

Храм дітий сонця, драма.

Дзвін слави князям, II ч. (20 пісень).

Гетьман Мазепа, фільмова драма.

Дзвін слави князям, III ч. (20 пісень).

**Чарівний перстінь Карпатів, фільмова
казка.**